

Instytut Historii Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego  
im. Jana Długosza w Częstochowie

Polskie Towarzystwo Historyczne Oddział w Częstochowie

Stowarzyszenie Garnizon Fortecy Częstochowskiej

# Twierdze osiemnastowiecznej Europy

## Spotkanie 3: Rola fortyfikacji w systemach obronnych państw

Częstochowa, 13–14 września 2019 r.

Szanowni Państwo!

Zapraszamy do wzięcia udziału w III Międzynarodowej Konferencji Naukowej z cyklu *Twierdze osiemnastowiecznej Europy*, która odbędzie się w Częstochowie w dniach 13–14 września 2019 r. Tym razem hasłem wywoławczym będzie *Rola fortyfikacji w systemach obronnych państw*.

Twierdze (gdyż to one będą głównym przedmiotem rozważań) były istotnym elementem osiemnastowiecznej europejskiej sztuki wojskowej. Było to widoczne zarówno w zmaganiach prowadzonych na „Starym Kontynencie”, jak i w czasie wojen toczonych w koloniach. Twierdze były zasadniczym elementem linii obronnych, zabezpieczając miasta, porty, trakty i przeprawy o znaczeniu strategicznym, powstrzymując działania ofensywne nieprzyjaciela i osłaniając mobilizację własnych wojsk w głębi kraju lub zapewniając schronienie dla wycofujących się korpusów polowych. Z drugiej strony twierdze stanowiły podstawę operacyjną dla działań ofensywnych, dostarczając wojskom zaopatrzenia (broni, amunicji i żywności) oraz odbierając rannych i chorych żołnierzy, a także jeńców wojennych. Znajdujące się w nich garnizony, mogły też wymuszać posłuszeństwo na terenie zamieszkałym przez ludność wrogo nastawioną do władz lub do lokalnych elit, tym samym zapewniając utrzymanie bezpieczeństwa wewnętrznego w państwie. Poza tym twierdze oddziaływały na gospodarkę, hamując rozwój ośrodków miejskich, ściśniętych „gorsetem fortyfikacji”, lub wpływając stymulująco, poprzez rozwój handlu, rzemiosła i usług na rzecz garnizonu.

Z względu na tak duże znaczenie twierdze były wielokrotnie opisywane przez osiemnastowiecznych podróżników lub osoby relacjonujące przebieg działań wojennych, a następnie przez historyków zajmujących się różnymi aspektami dziejów. Natomiast w czasach współczesnych stanowią one również wdzięczny obszar zainteresowań dla osób zajmujących się ochroną zabytków, jak i dla licznych grup rekonstrukcji historycznej. Częstokroć też twierdze pojawiają się na kartach powieści, których akcja rozgrywa się w realiach osiemnastowiecznych, czego przykładem może być książka autorstwa Alberta Sáncheza Piñola – *Victus. Upadek Barcelony 1714*.

W związku z tak szeroką tematyką proponujemy kilka obszarów badawczych:

1. Twierdze na terenie Rzeczypospolitej Obojga Narodów;
2. Twierdze państw europejskich;
3. Twierdze europejskie poza Europą;
4. Inżynierowie i plany twierdz;
5. Garnizony, artyleria i cekhauzy w osiemnastowiecznych twierdzach;
6. Twierdza – miejsce odosobnienia;
7. Relacje pomiędzy twierdzą a miastem, żołnierzami a cywilami;
8. Twierdze w osiemnastowiecznych relacjach z podróży, diariuszach i pamiętnikach;
9. Twierdze w ujęciu historiograficznym;
10. Obraz osiemnastowiecznych twierdz w literaturze pięknej;
11. Ochrona zabytków – doświadczenia i inicjatywy.

W założeniu organizatorów konferencja ma również na celu popularyzowanie wiedzy z zakresu historii powszechnej i historii Polski, a także rozbudzanie wśród młodzieży zainteresowania mało znanym okresem XVIII wieku. W związku z tym zaplanowano imprezę towarzyszącą przygotowaną przez Stowarzyszenie Garnizon Fortecy Częstochowskiej.

Do udziału w konferencji zapraszamy historyków, historyków sztuki, archeologów, literaturoznawców oraz przedstawicieli innych dyscyplin naukowych, którzy chcieliby się podzielić wynikami swoich badań naukowych. Efekty naszego spotkania planujemy zaprezentować w recenzowanej wieloautorskiej monografii.

## **PATRONAT HONOROWY**



**PATRONAT  
PREZYDENTA MIASTA CZĘSTOCHOWY  
KRZYSZTOFA MATYJASZCZYKA**

**JASNA GÓRA**

## **KOMITET ORGANIZACYJNY**

- dr hab. Maciej Trąbski, prof. UJD – przewodniczący
- dr Anna Czerniecka-Haberko
- dr Katarzyna Milik
- dr Norbert Morawiec
- mgr Łukasz Cholewiński – sekretarz
- Artur Kramer (SGFCz)

## **KOMITET NAUKOWY**

- prof. dr hab. Bogusław Dybaś
- prof. dr hab. Mirosław Nagielski
- prof. dr hab. Tadeusz Srogosz

Karty zgłoszeniowe należy przesłać na adres mailowy: **twierdze2019@o2.pl**

Termin nadsyłania kart zgłoszeniowych: **do 31 maja 2019 r.**

Ogłoszenie listy referentów: **15 czerwca 2019 r.**

Termin dokonania opłaty konferencyjnej (po ogłoszeniu listy referentów): **do 31 lipca 2019 r.**

Opłata konferencyjna: **350 PLN lub 82 EUR**

Konto bankowe PTH Oddział w Częstochowie, 42-215 Częstochowa, al. Armii Krajowej 36a,  
NIP: 5251553779, **BGŻ BNP Paribas 35 1600 1462 1834 8698 0000 0001**

Tytuł przelewu: *Twierdze 2019* oraz **imię i nazwisko wpłacającego.**

Organizatorzy zapewniają: materiały konferencyjne, dwa noclegi (12/13 i 13/14 września) oraz wyżywienie w czasie trwania konferencji. Nie zapewniamy natomiast zwrotu kosztów podróży.

Referaty prosimy przygotować max. na 20 min. wystąpienia (w języku polskim, rosyjskim lub angielskim), a materiały multimedialne, które będą wykorzystywane przez Państwa podczas wystąpienia, prosimy tworzyć w programie PowerPoint lub w formacie PDF.

Natomiast teksty przeznaczone do publikacji (w języku polskim lub angielskim) będą zbierane do 30 listopada 2019 r. (wraz z ogłoszeniem listy referentów przesłana zostanie instrukcja redakcyjna).